

*Hoe Appollonius met groter eerwaerdicheit ghebrocht wort ter zee bi
sijnen scepen van Stranguilio, ende hoe alle sijn scepen met den
volcke verdorven¹ in die zee sonder alleen Ty[ru]s²
Appollonius, die met groter aventuren
te lande quam.*

[5]

[D]aer na veynich³ daghen voerleden,⁴ bi raede van Stranguilio ende Dyonisiades, sijn vrou-[b4r]we, soe woude hi reysen in die hoofstadt⁵ van [Cyrene]⁶ om daer heymelic te sijn, op dat alle doechden sijnre beneficien hoechlic⁷ met wreden⁸ mochten beschict worden.⁹ Waer om dat hi met grooter eerwaerdicheit ghebrocht wort ter zee bij sijn scepen, ende hi nam vriendelic oerlof van hem ende toech ter zewert in ende seyde¹⁰ voer winde drie daghen ende drie nachten.¹¹

1. verdorven: vergingen

2. Snellaert 1493: tyrius

3. veynich = weynich

4. voerleden: later

5. *Die gesten van Romem*, ed. Leeu 1481: hoofstat; ed. Van der Meer 1483: hofstat; ed. Van Os 1484: hoeftstat

6. Snellaert 1493: Tyren — Evenzo in *Die gesten van Romem* — *Gesta romanorum*: ad pentapolim tyrenorum; Kortekaas 2004, Recensio A: “ad Pentapolitanas Cyrenaeorum terras”; Recensio B: “ad Pentapolim Cyrenam” — Bedoeld is Cyrenaica, met daarin vijf Griekse steden (Pentapolis), waaronder de havenstad Apollonia, met als belangrijkste stad Cyrene. Verlezing van de letters ‘c’ en ‘t’ is heel gebruikelijk in het middeleeuws Latijn (en soms ook in het Middelnederlands).

7. *Die gesten van Romem*, ed. Leeu 1481: hoechlick voerspoedelick; ed. Van der Meer 1483: hoechlick voerspoedelic; ed. Van Os 1484: hoghelijc voerspoedelic

8. wreden = vreden

9. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: [11] Deinde interpositis paucis diebus hortante stranguilione et dionisiade eius coniuge ad pentapolim tyrenorum nauigare proposuit vt illic lateret eo quod beneficia cum opulencia et tranquillitate agerentur

10. *Die gesten van Romem*, ed. Leeu 1481: voer reisde seilde voer winde; ed. Van der Meer 1483: voerreisde of seilde voer winde; ed. Van Os 1484: voer reysede zeylde voer winde

11. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Igitur cum ingenti honore ducitur ad mare et valedicens omnibus ascendit ratim sed tribus diebus et noctibus totidem ventis prosperis nau-[n6vb]gans

Daer nae verwandelde ¹ haestelic dat weer ende die wint alsoe dat si alle waren in perikel ende den doot saghen voer haer oghen. ² Een yeghelick greep een stuck mede moghen te driven. ³ Alsoe haestelick quam desen tempeest hem luden over den hals dat si alle te samen bleven ende verdroncken sonder alleen Appollonius, dije op een planck van die zee wort geworpen aen die zee kant van Penthapoli[t]anen. ⁴

Als Appollonius op ⁵ stont ende aenscouwede die zee, ⁶ soe seide hi: ⁷ “O, betrouwinge des zees!” ⁸ Recht of hi segghen woude: ‘O, hoe dwaes sijn si die u betrouwen dorren te varen ⁹ over die zee.’ “Ic soude lichteliker vallen ende comen inden handen des alder wreesten ¹⁰ coninc, die ic ontloep. ¹¹ O, verscalcker der menschen, du zee, hebste ¹

-
1. *Die gesten van Romem*: haestelick verwandelde sich / haestelic verwandelde sich
 2. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: su[bi]to pelagus mutatum est postquam litus tharsie reliquit. Nam paucis horis ventis concitatis aquilone vento euroque instante classe celum nimia se pluuiam erupit populus tyri procella corripitur ratis pariter dissoluitur zephiri fretum perturbant grandis ac nubes tenebrosa incumbabant flant venti fortiter intantum quod mors cunctos occuparet
 3. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: [12] tunc vnusquisque rapuit sibi tabulas
 4. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: tamen in illa caligine tempestatis omnes perierunt Appollonius vero vnus tabule beneficio in pentapolitanorum lictore est pulsus — Snellaert 1493: penthapolianen — verbeterd op basis van *Die gesten van Romem*.
 5. *Die gesten van Romem*: doe
 6. die in inmiddels weer kalm geworden was
 7. *Die gesten van Romem*: hi aldus / hy aldus
 8. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Stans autem in lictore intuens mare tranquillum sic ait. O pelagi fides: — In de gekerstende *Gesta romanorum* versie wordt de zee als ‘watermassa’ aangesproken, maar in de antieke roman was dat de god van de zee: “O neptune, rector pelagi [...]”. Meestal blijft in middeleeuws Latijnse ‘literatuur’ de mythologische beeldspraak intact, omdat deze alleen voor hooggeschoolden leesbaar was, maar in teksten voor het volk is het gebruikelijk om de Grieks / Romeinse (af)goden waar mogelijk te negeren of te verwijderen.
 9. De *Gesta romanorum* versie geeft een eigen draai aan de gebeurtenissen. Varen op zee wordt nu als principieel onbetrouwbaar gezien. In de antieke roman is het verwijt van onbetrouwbaarheid gericht aan het adres van Neptunus, de god van de zee.
 10. wreesten = wreetsten — *Die gesten van Romem*, ed. Van der Meer 1483: alte vreemste; ed. Leeu 1481: alre wreetsten; ed. Van Os 1484: alder wreetsten
 11. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: facilius incidam in manus crudelissimi regis quo pergam quam patriam petam — De laatste woorden zijn onvertaald gebleven en daardoor is de zin onaf: dan dat ik mijn (nieuwe) vaderland bereik. Overigens is ‘patriam’ corrupt

mi daer [om] ¹ onthouden ende niet mede laten drencken ² op dat die wrede coninc mi, arm ³ wesende ende ellendich, te bat ⁴ soude moghen vervolghen? Werwerts sal ic nu hene ghaen, of wie sal mi, onbekende, nu mogen hulpe des levens gheven of wysen?” ⁵

voor ‘partem’. Kortekaas 2004, Recensio B leest: “Quo itaque pergam? Quam partem petam?” (Waar moet ik nu heen?).

12. hebste = hebstu: heb jij

1. Ontbreekt in Snellaert 1493 (haplografie) — toegevoegd op basis van *Die gesten van Romen*.

2. drencken: verdrinken

3. arm: hulpeloos

4. te bat: nóg gemakkelijker

5. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: quis notus huic ignoto auxilium dabit?